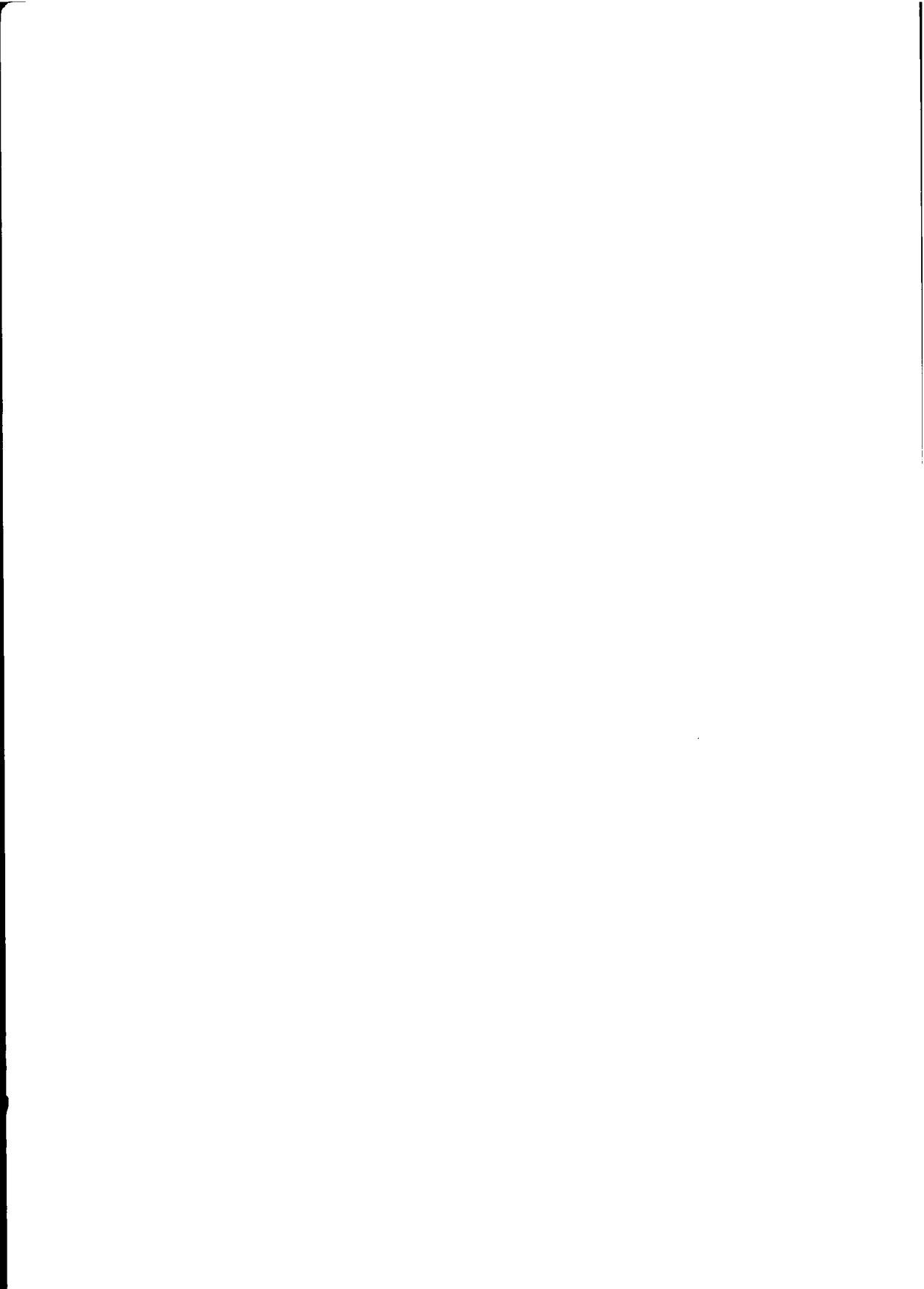
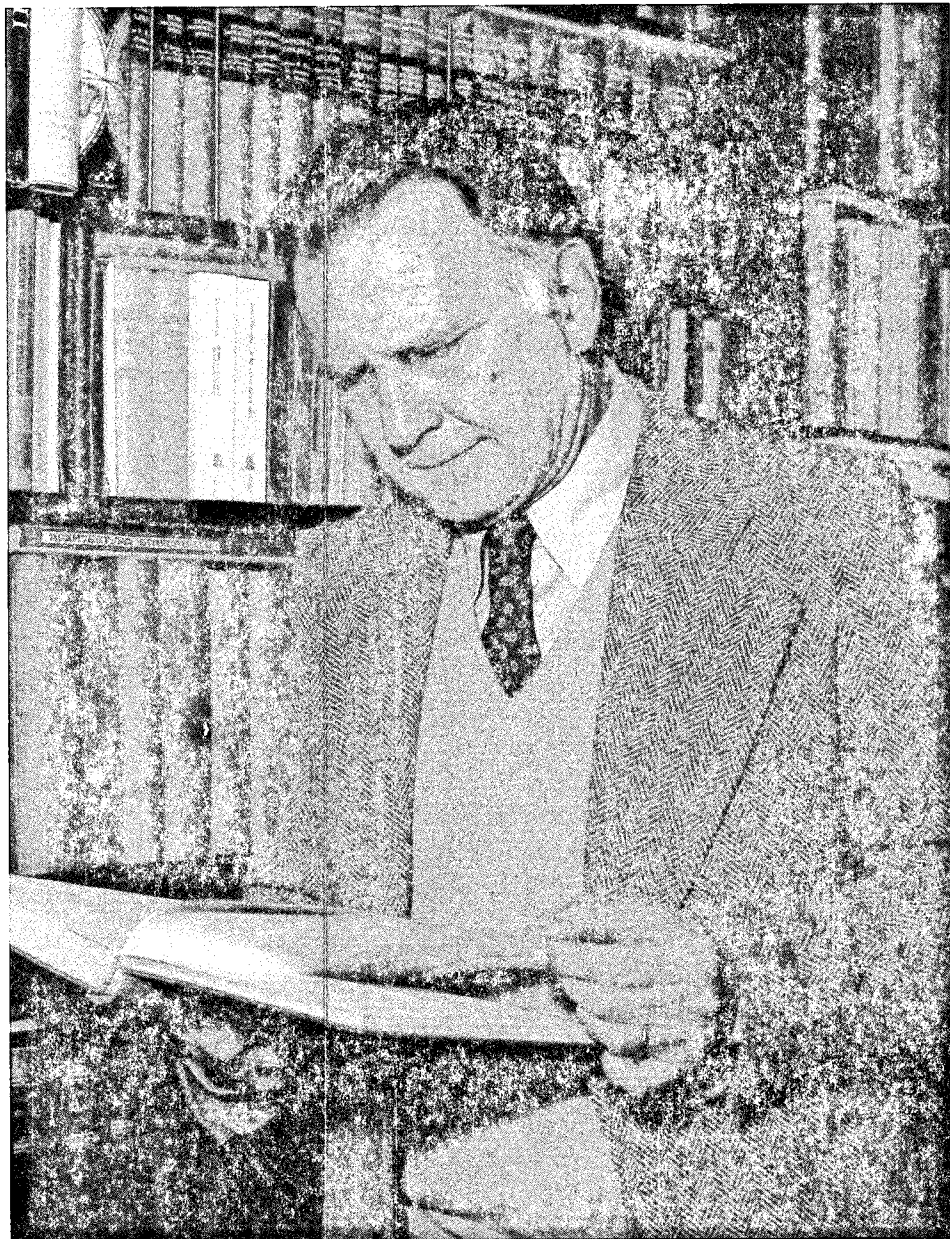

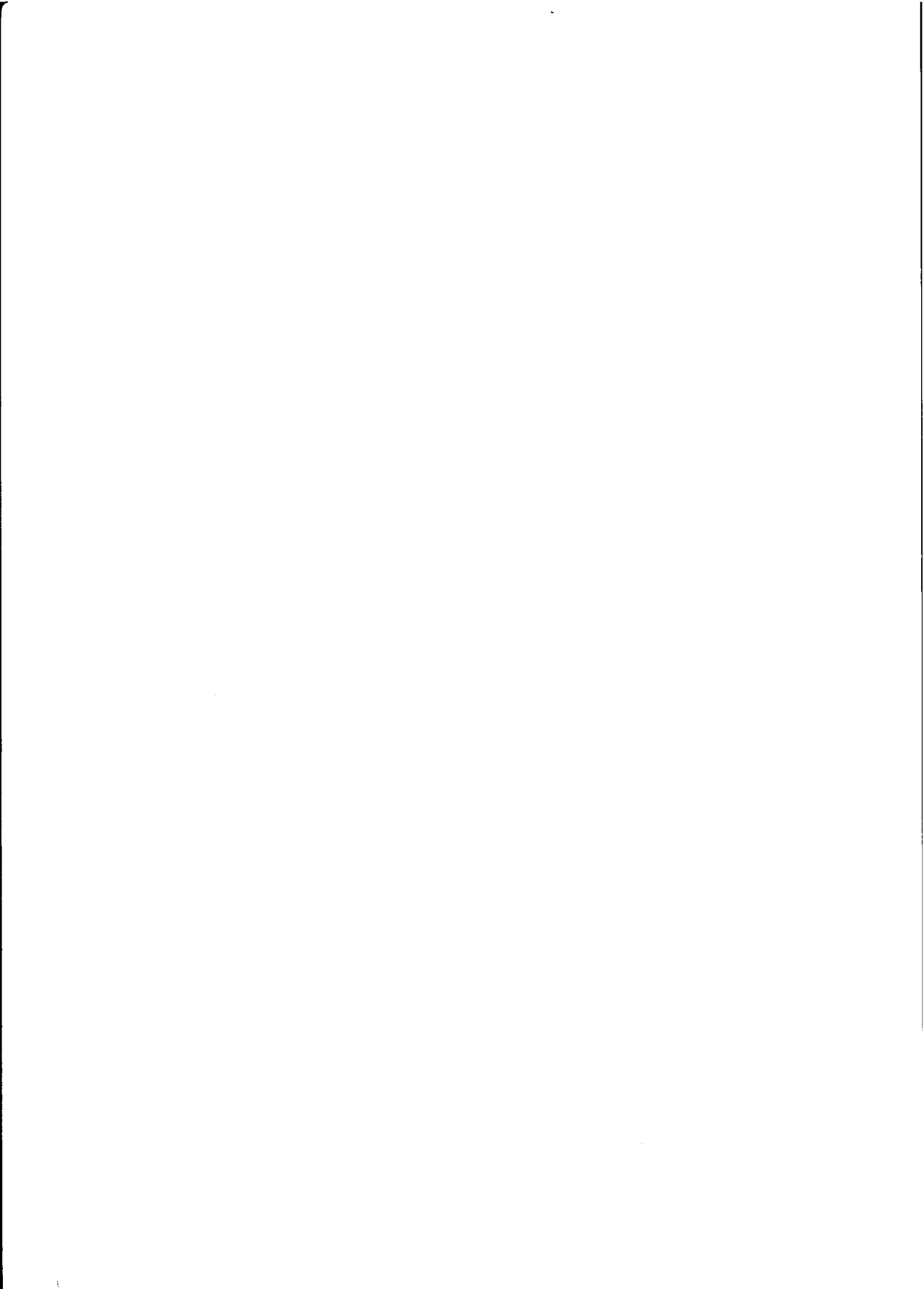
1893-1993

STO GODINA STUDIJA ARHEOLOGIJE
NA SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

Snlmio: M. Pavić

IN MEMORIAM

DUJE RENDIĆ-MIOČEVIĆ (29. VI 1916 - 30. IV 1993.)

Neumitna smrt, nakon teške operacije od opake bolesti, uzela je iz naše sredine sveučilišnog profesora u mirovini Filozofskog fakulteta u Zagrebu i zaslužnog člana Odsjeka za arheologiju i Arheološkog zavoda istog Fakulteta. Naš kolega i prijatelj rođen je u Splitu u Dioklecijanovoj palači, pa kao da je i to mjesto rođenja predodredilo njegovo životno zanimanje. Potomak je stare plemenitaške splitsko-bračke obitelji, koja je odigrala značajnu ulogu u potiskivanju tuđinskog autonomništva u Splitu, pa je njegov djed Dujam, čije je ime s ponosom nosio, bio prvi hrvatski načelnik grada Splita nakon velike pobjede narodnjaka 1882. Možda čudno zvuči, ali u tim političkim i stranačkim borbama obitelj je uvelike osiromašila, pa se Rendić-Miočević teško školovao u uvjetima monarhističke Jugoslavije. Odličan đak glasovite splitske Klasične gimnazije završio je ispit zrelosti 1934. godine. Odrastao u tom ozračju klasičnih spomenika Palače i Salone studirao je znanosti koje su ga zanimale od mladih dana i to arheologiju, povijest umjetnosti i klasičnu filologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je i diplomirao 1939.

Kraće vrijeme djelovao je kao nastavnik u Klasičnoj gimnaziji u Splitu. Od 1941. radi kao kustos pripravnik u Arheološkom muzeju u Splitu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu obranio je 1948. doktorsku disertaciju "Ilirska onomastika na latinskim natpisima Dalmacije", koja je objavljena iste godine kao posebni prilog "Vjesniku za arheologiju i historiju dalmatinsku", sv. 52. Na studiju su mu profesori bili vodeća imena naših tadašnjih humanističkih znanosti kao A. Mayer, V. Hoffiller, G. Novak, N. Majnarić i dr. Ravnatelj splitskog Muzeja postao je 1949.g. kao nasljednik M. Abramića. Obnovio je "Vjesnik" kao muzejsku publikaciju. Vodio je zaštitna istraživanja u Saloni. U drugoj polovini 1954. izabran je za izvanrednog profesora za antičku klasičnu arheologiju i pozvan u Zagreb da preuzme vodstvo i organizaciju studija arheologije. U tom je svojstvu započeo svoju sveučilišnu djelatnost u kojoj je tijekom godina obavljao različite dužnosti i funkcije. Za redovnog profesora izabran je 1961. godine. Predavao je antičku klasičnu i provincijalnu, te ranokršćansku arheologiju, grčku i latinsku epigrafiju i numizmatiku u brojnim i opsežnim kolegijima. Bio je dugogodišnji predstojnik Odsjeka, odnosno Zavoda za arheologiju Filozofskog fakulteta, osnivač Arheološkog instituta Fakulteta, kasnije Sveučilišta, te publikacije "Opuscvla archaeologica", kojoj je bio glavni urednik (šest svezaka 1956-66.). Bio je dekan Fakulteta 1968-70. i predsjednik fakultetskog Savjeta od 1980-1982. Obavljao je niz funkcija kao član brojnih komisija i tijela na Fakultetu i Sveučilištu. Nastavljajući tradiciju povezanosti muzejske i sveučilišne djelatnosti

postao je ravnatelj Arheološkog muzeja u Zagrebu od 1966-1979. i voditelj njegova numizmatičkog odjela. U tom je razdoblju bio i urednik muzejskog časopisa "Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu". Hrvatska (onda Jugoslavenska) akademija znanosti i umjetnosti izabrala ga je 1966. g. za izvanrednog, a 1977. godine za redovnog člana u svom I. Razredu za društvene znanosti. U tom je svojstvu bio voditelj akademijina Studijskog kabineta, sada Zavoda za arheologiju i urednik časopisa "Arheološki radovi i rasprave" (od 8. sveska 1982.). Organizirao je i vodio postdiplomski studij iz arheologije i povijesti kultura u Zagrebu, Dubrovniku i Splitu. Bio je koordinator projekta arheoloških istraživanja u Hrvatskoj, te član niza međuakademijskih odbora u različitim granama svoje struke (natpisi, rimski limes, antičke vaze, Tabula imperii Romani i dr.), a nekima je i predsjedavao (antički natpisi). Bio je jedan od osnivača i predsjednik Arheološkoga društva Jugoslavije i to u onoj fazi kada se radilo na njegovoj konfederalizaciji nakon pada rankovićevštine (1965-1967.) i obnavljanju Hrvatskog arheološkog društva 1968. čemu je dao veliki doprinos. Od 1973. bio je redovni vanjski član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, te jedan od osnivača i redovnih članova njenog Centra za balkanološka ispitivanja. Njegov znanstveni rad donio mu je i međunarodna priznanja. Izabran je za dopisnog člana Njemačkog arheološkog instituta u Frankfurtu i Berlinu, redovnog člana Talijanskoga nacionalnoga instituta za prehistoriju i protohistoriju u Firenci, pravog člana Austrijskog arheološkog instituta u Beču. Bio je član Međunarodnog komiteta za grčku i latinsku epigrafiju u okviru UNESCO-a, te član Biroa istoga udruženja.

Pored uredničkog rada i pokretanja već spomenutih arheoloških časopisa i drugih srodnih edicija, treba posebno podvući njegov redaktorski rad u enciklopedijskim izdanjima Leksikografskog zavoda u Zagrebu, gdje je bio glavni urednik za sekciju antike i prehistorije. Tamo je i autor brojnih članaka od kojih su neki zasebne male studije.

Za svoj rad dobio je i društvena priznanja, tako Orden rada sa zlatnim vijencem 1978, za kojeg je tvrdio da mu je veoma drag jer ga je dobio za rad, a da je bio veliki radnik potvrđuje čitavo njegovo životno djelo. Nagradu "Božidar Adžija" za znanstveni rad u Republici Hrvatskoj dobio je 1971, nagradu "Slobodne Dalmacije" u Splitu za znanstveno životno djelo 1988, nagradu HAZU i Zagrebačkog velesajma "Josip Juraj Strossmayer" također za svoj rad i knjigu "Iliri i antički svijet" dobio je 1990. godine.

Znanstvenu i stručnu djelatnost arheologa označava i terenski istraživački rad. D. Rendić-Miočević vodio je niz arheoloških iskopavanja i istraživanja u zemlji i inozemstvu. Treba izdvojiti njegova višegodišnja istraživanja u Saloni i Danilu Gornjem kraj Šibenika (antički Rider, minicipium Riditarum) gdje je otkrio i riješio niz važnih povijesnih i topografskih pitanja tih lokaliteta i šire, pa ti radovi imaju priznati arheološki i povijesni značaj i domet. Naročito su njegova istraživanja u Danilu, s Vladimirom Mirosavljevićem, na pionirski način pokazala mnogostruke relacije i probleme uzajamnih odnosa domorodačkog ilirsko-delmatskog stanovništva s rimskim i drugim došljacima. Ti su radovi kroz odgovarajuće publikacije rezultirali vrijednim metodološkim i znanstveno-stručnim postignućima, koja imaju vrijednost za čitavi ilirski prostor.

Istraživanja u Saloni ispunila su opsežnu Rendićevu znanstvenu djelatnost u okviru velikog povijesnog razdoblja ranokršćanske arheologije, za koju su upravo salonitanski i drugi spomenici naših krajeva od ključnoga značenja. Istraživanja u Lombardi na otoku Korčuli prilog su razjašnjavanju topografije ove grčke isejske naseobine kao i čitavog procesa helenske kolonizacije naše obale. Priznati su i rezultati zaštitnih istraživanja helenističke nekropole u Budvi. Vodio je istraživanja velikog antičkog teatra u Scupima kraj Skoplja, te kao gost i nadzorni stručnjak na antičkom teatru u Herakleji Linkestis kraj Bitolja. Surukovodio je istraživanjima u Ptuju, na Bledu, te Mulinama na otoku Ugljanu kraj Zadra. Sudjelovao je u istraživanjima u Carnuntumu kraj Beča, te posjetio germanski limes u Njemačkoj, kada je boravio kao gost u Arheološkom institutu u Frankfurtu na Majni. Istraživao je i arhitektonski sklop rimske ladanjske vile uz more na otoku Murteru. Kao gostujući član boravio je u Francuskoj arheološkoj školi u Ateni, te u vodećoj američkoj znanstvenoj ustanovi Institute for Advanced Study - School for Historical Studies u Princetonu, New Jersey, USA. Stručno je boravio i izučavao u više zemalja i ustanova u Europi (Italija, Francuska, Danska, Mađarska, Grčka, Austrija, ondašnja DDR, Bugarska i dr.) i Africi (Egipat, Tunis).

Kao predstavnik svoje zemlje i struke sudjelovao je na brojnim domaćim i inozemnim kongresima s predavanjima i priopćenjima. Spomenimo samo najznačajnije: Međunarodni kongresi za grčku i latinsku epigrafiju u Rimu, Parizu, Beču, Münchenu, Cambridgeu, Constanzi. Međunarodni kongresi za klasičnu arheologiju u Rimu - Napulju i Parizu, za klasične studije u Kopenhagenu, Međunarodni ilirološki kongres u Tirani i dr.

U svojoj dugogodišnjoj i plodnoj pedagoškoj djelatnosti od 1954. do umirovljenja 1983. i kasnije odgojio je brojne stručnjake iz svih krajeva naše domovine, magistre i doktore, koji su postali priznati i vrijedni stručnjaci u zemlji i inozemstvu (USA, SR Njemačka) trudeći se nastaviti njegovo djelo.

Njegovu razgranatu znanstvenu i stručnu djelatnost, pored već gore rečenog, imamo iskazanu i u oko dvije stotine objavljenih znanstvenih i stručnih rasprava i knjiga, u drugoj publicistici, te radio i TV mediju. Ona se može podijeliti u nekoliko izdvojenih područja. To su antička i protoantička arheologija u širem smislu: posebno grčka kolonizacija na našoj obali, Iliri u antičko doba, naročito njihovi odnosi i veze s Grcima, procesi romanizacije, ranokršćansko razdoblje u antičkoj Dalmaciji, posebno graditeljstvo, antički urbanizam i arheološka topografija naše obale i unutrašnjosti, duhovna kultura antičkog doba na Jadranu i zaleđu, kultovi kod Ilira. Njegovi radovi na polju naše grčke i latinske epigrafije imaju u mnogočemu pionirski značaj. To su prije svega studije ilirske onomastike (antroponimije) u grčko i rimsko doba. To isto vrijedi i za njegova proučavanja grčke, ilirske i rimske numizmatike. Njegovi pristupi ovoj spomeničkoj baštini i interpretacija njihovih valera učinila je od ovih često skromnih novčića prvorazredna vreća za osvjetljavanje niza inače, malo ili nikako poznatih osoba naše antičke ilirske prošlosti od Monunija, preko Jonija i Gencija do Balaja.

Već u njegovom prvom objavljenom radu: "Prilozi etnografiji i topografiji naše obale u staro doba - Jadastini", Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, 52, 1935-1949, uočljive su značajke svojstvene njegovu cjelokupnom radu i djelu. To je sržno poznavanje problema koji se obrađuje i njegova interdisciplinarnost. Iz sretne kombinacije vrsne filološke i arheološke obrazovanosti Rendić-Miočević pronalazi nove pristupe povijesnim, arheološkim i filološkim podacima. Oštroumnim i nadahnutim, ali uvijek znanstveno fundiranim i suzdržanim načinom on sabire sve dostupne obavijesti i podvrgava ih potankoj raščlambi, zasnovanoj na svim elementima koji mogu poslužiti boljem osvjetljavanju nekoga pitanja. Na taj način njegovi radovi postaju vrijedni prilozi boljem poznavanju naše stare prošlosti, koja bi bez njegovih rasprava bila u mnogočemu siromašnija i nejasnija. Velika je njegova znanstvena zasluga da su brojne činjenice iz te prošlosti, naroda i vladara, ilirskih plemena, ilirskih umjetnika i običnih ljudi prihvaćene kao stvarna povijesna građa. Po mome mišljenju, jednako, ako ne čak i više, važna je poticajnost tih njegovih pristupa, u metodi i obradi brojnih problema tih davnih razdoblja prošlosti naših krajeva. Mnogi stručnjaci nalaze i nalazit će u njegovu djelu i ubuduće smjernice i putokaze za nova istraživanja i rješenja. Ovu tvrdnju, uvjeren sam, potvrđuje i činjenica da je Duje Rendić-Miočević jedan od onih naših arheoloških radnika kojeg najviše citiraju i domaći i inozemni stručnjaci u svojim radovima iz srodne problematike. To pokazuje koliko je njegovo znanstveno djelo već desetljećima pionirsko i nezaobilazno, a bit će to i dalje zbog svoje suzdržane i oprezne, ali u pravilu izvanredne znanstvene utemeljenosti. Stoga će svatko tko bude u dolazećem vremenu proučavao našu antiku i protoantiku morati nužno polaziti i od njegovih studija.

Trebalo bi mnogo stranica da se potanje prikaže ovaj veliki raznoliki znanstveni opus, kao što nije lako izdvajati pojedine radove, jer je mnogo takvih koji označavaju novum u našoj arheološkoj znanstvenoj publicistici. Ako to ipak moramo učiniti onda bismo izdvojili radove iz ilirske onomastike, koji su otvorili novu epohu u pristupu i rješavanju tih pitanja u našoj arheologiji i filologiji, te time i našoj antičkoj povijesti. Od radova Pokornog, Krahea, preko Vulpea, Russua, našeg velikana A. Mayera do R. Katičića i drugih, koji su svi dali vrijedne i značajne doprinose iliologiji, provlači se pretežno i u prvome redu filološko lingvistički pristup kabinetskog rada u ovoj problematici. Također vrsni filolog Rendić-Miočević je svoje studije provjeravao i terenskom arheološkom praksom, kao i dugogodišnjim muzejskim radom. Zato su njegove studije, rekli bismo, životnije, jer izviru iz činjenične stvarnosti arheološke građe i topografije, čemu je osobno dao veliki doprinos upravo istražujući brojne antičke naseobine. Stoga on temeljito poznaje višestoljetnu slojevitost naše antike i odnose Ilira, Grka i Rimljana, što je naročito pokazao u desecima vrsnih epigrafičkih rasprava. Njegove ikonografske studije također su novim spoznajama osvijetlile zamjernu i specifičnu duhovnu baštinu Ilira, koja je po nekim svojim osobinama urasla u naše hrvatsko kao i šire zemljopisno narodno područje i biće.

Kulturno politička i urbanistička prošlost Salone i njenog područja, kao i njenih ljudi i spomenika u širokom rasponu stoljeća od početaka ovoga grada do njegove propasti u kataklizmi seobe naroda, također je predmet niza Rendičevih studija. Time je Salona dobila brojne nove stranice svoje povijesti.

Bio je vrstan predavač, drag i dobar čovjek spreman svakome pomoći. Možda malo suzdržan po svojoj naravi i odgoju, u društvu je opušten plijenio svojim smislom za humor i istinskom vedrinom i jednostavnošću, što je svojstvo onih osobnosti koje posjeduju stvarnu ljudsku vrijednost, koju nikome ne nameću, već ona izbija iz duboke ljudskosti. Život mu nije bio lak ni sklon, ali je sve savladavao svojom predanošću radu. U tome je imao trajnu pomoć svoje sjajne supruge i družice Marijane i čitave skladne obitelji. Bio je istinski patriot i zaljubljen u svoju Hrvatsku, što je dokazao djelom i to na najbolji način, sebi, ljudima oko sebe i svojoj domovini. Ona mu je to priznala još za života, jer je to uistinu i zavrijedio. Ušao je u panteon velikih splitskih Hrvata od Marulića, Albertija, Cindra i Dražoevića do Bulića i Karamana. Počiva na groblju Lovrincu, u mitskom i klasičnom prostoru i svetoj hrvatskoj salonitanskoj zemlji, na domak Brača svojih predaka, između surih hridi Mosora, Klisa i Kozjaka i vječno plavoga mora. Svojim djelom trajno će živjeti u nama i u onima poslije nas. Neka mu je slava i hvala za sve što je učinio u svome zemaljskom životu, pokazavši primjerom i trajnim nadahnućem kako se ide ka zvijezdama. Sic itur ad astra! Idibus Mais - 15. svibnja 1993.

Marin Zaninović

